

2. Богданович М.В., Козак М.В., Король Я.А. Методика викладання математики в початкових класах: навч. пос. / М.В. Богданович, М.В. Козак, Я.А. Король – Тернопіль : Навчальна книга–Богдан, 2006. – 336 с.
3. Конспекти уроків “Сходинки до інформатики. 2 клас” : метод. посіб. / В.М. Шевченко, Л.С. Осколок, М.Н. Чернета та ін. – К. : Вид-во сш № 52, 2003. – 112 с.
4. Методика навчання української мови в початковій школі : [навч.-метод. посіб. / за наук. ред. М.С. Вашуленка]. – К. : Літера ЛТД, 2011. – 364 с.

УДК: 371. 124

ВПЛИВ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ НА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА

Уйсімбаєва Н.В.

*Кіровоградський державний педагогічний університет
ім. В.Винниченка*

У статті обґрунтовується вплив педагогічної практики на формування професійної компетентності майбутнього педагога; визначаються умови ефективного проведення практики.

Ключові слова: педагогічна практика, професійна компетентність, професійне становлення, професійна спрямованість.

ВЛИЯНИЕ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ПРАКТИКИ НА ФОРМИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩЕГО ПЕДАГОГА

Уйсімбаєва Н.В.

В статье обосновывается влияние педагогической практики на формирование профессиональной компетентности будущего педагога; определяются условия эффективного проведения практики.

Ключевые слова: педагогическая практика, профессиональная компетентность, профессиональное становление, профессиональная направленность.

THE IMPACT OF THE PEDAGOGICAL PRACTICE ON THE PROFESSIONAL COMPETENCE OF TEACHERS

Uisimbaieva N.V.

The article is substantiated the impact of the teaching practice on the formation of professional competence of future teachers; the conditions for effective practice.

Keywords: teaching practice, professional competence, professional formation, professional orientation.

Сучасний стан розвитку суспільства вимагає від педагога високого рівня професійної компетентності. За час навчання у вищому навчальному закладі в майбутнього фахівця повинні бути сформовані відповідні професійно-педагогічні характеристики: високий рівень фахово-теоретичної, методичної та практичної підготовки.

На думку Г.О. Шульдик, педагогічна практика є зв'язуючою ланкою між теоретичним навчанням студента і його майбутньою роботою в школі, оскільки під час педагогічної практики не тільки відбувається перевірка теоретичної та практичної підготовки студента до самостійної роботи, але й створюються широкі можливості для забезпечення творчого потенціалу особистості майбутнього вчителя [3]. Особливу роль у цьому процесі відіграє етап професійного становлення, коли студент педагогічного навчального закладу проходить педагогічну практику, стає суб'єктом нової для нього діяльності, розпочинає практичне освоєння функціонального змісту професійно-педагогічної діяльності. Професійна спрямованість має пробудити інтерес до майбутньої діяльності.

Одною з провідних умов формування професійної спрямованості є наявність професійно значущої мотивації, професійного інтересу, позитивного ставлення до професії. Якщо студент добре усвідомлює, яку професію він обрав та вважає її значущою для суспільства, такою, що відповідає його особистісним нахилами, здібностям та потребам, то це, безумовно, впливає на успішність його навчання. Компетентність передбачає наявність у людини внутрішньої мотивації до якості вико-

нання своїх професійних завдань, а також професійних цінностей. Без професійних прагнень, без вираженої мотивації професійне самовизначення стає неможливим.

При підготовці спеціаліста певного профілю постає питання про його готовність до конкретного виду діяльності, яку визначають як озброєність людини необхідними для успішного виконання дій знаннями, уміннями та навичками, нагальну реалізацію програми дій у відповідь на появу визначеного сигналу [1, с. 48]. Усвідомленість особистістю своїх здібностей і можливостей, відображає бажання займатися визначеним видом діяльності, зумовлює задоволення від професійних занять та власне професійного вибору.

Ми розглядаємо формування професійної компетентності майбутнього педагога з урахуванням принципу єдності свідомості й діяльності: професійна свідомість розглядається нами як теоретична готовність спеціаліста до професійної діяльності, яка обумовлює професійну діяльність як практичну готовність спеціаліста до виконання професійних обов'язків. Системне формування професійної свідомості в єдності з досвідом професійної діяльності дозволяє фахівцю самостійно й ефективно досягати цілей професійної діяльності. Ці завдання вирішує педагогічна практика.

Педагогічна практика сприяє посиленню педагогічної спрямованості в підготовці майбутнього педагога, оскільки стимулює інтерес до педагогічної діяльності.

Педагогічна практика посідає важливе місце в процесі професійного встановлення особистості педагога, що знайшло відображення у працях Ф.Н. Гоноволіна, О.І. Щербакова, Е.А. Гришина, Н.В. Кузьміної, В.О. Сластьоніна, Л.Ф. Спіріна та ін.

Метою статті є обґрунтування впливу педагогічної практики на формування професійної компетентності майбутнього педагога.

Педагогічна практика є однією з провідних подій у житті майбутнього вчителя. Це передусім ідентифікація студента з новою соціальною роллю майбутнього вчителя-практиканта і, як наслідок, зрушенням у нього «Я-концепції», трансформацією уявлень про себе, коригуванням самооцінювання. Доведеним є той факт, що доцільно організована педагогічна практика, її безпосередній зв'язок з теорією є одним з

основних шляхів покращення професійної підготовки педагогічних кадрів [4].

Основною метою педагогічної практики у ВНЗ є формування в студентів умінь застосовувати в педагогічній діяльності науково-теоретичні знання, розвиток інтересу до педагогічної і наукової діяльності.

Педагогічна практика студентів спрямована на:

- вироблення комплексу вмінь та навичок, необхідних для здійснення всіх видів навчально-виховної роботи в школі;

- оволодіння майбутніми педагогами формами, засобами, технологіями навчально-виховної роботи в різних типах загальноосвітніх навчальних закладів;

- розвиток у студентів умінь застосовувати в практичній діяльності знання з основ теорії педагогіки, психології та методики навчання історії, усвідомлення ними професійної значущості цих знань, виховання у студентів потреби постійного удосконалення професійних знань, умінь, навичок та їх педагогічної майстерності;

- розвиток творчої ініціативи, реалізація особистісного творчого потенціалу кожного студента;

- подальший розвиток дослідницьких умінь у конкретній професійній діяльності.

На педагогічній практиці студент може визначити, наскільки правильно він вибрав для себе сферу діяльності, з'ясувати ступінь співвідношення особистісних якостей з професією вчителя.

До основних функцій педагогічної практики належать:

адаптаційна (студент ознайомлюється з різними видами навчально-виховних закладів, звикає до ритму педагогічного процесу, роботи з дітьми);

навчальна (актуалізація, поглиблення та застосування теоретичних знань, формування педагогічних умінь і навичок);

виховна (формування ставлення до педагогічної професії, професійно значущих якостей особистості вчителя, розуміння необхідності самоосвіти та самовиховання);

розвивальна (розвиток педагогічних здібностей студентів, педагогічного мислення, мотиваційної сфери до педагогічної діяльності);

діагностична (перевірка рівня особистісних та професійних якостей майбутнього вчителя, професійної придатності та підготовленості до педагогічної діяльності).

Успіх педагогічної практики залежить від вибору базової установи, оптимальної реалізації найдосконаліших методів і прийомів роботи в конкретних умовах, методичного рівня й майстерності викладачів. Вони особистим прикладом активізують творчу самостійність студентів у виконанні завдань практики, допомагають формуванню сумлінного ставлення до роботи, відповідальності, цілеспрямованості.

Педагогічна практика носить тривалий і безперервний характер, забезпечуючи фундамент для формування основних педагогічних умінь і навичок у майбутніх учителів. За час навчання в педагогічному університеті студенти проходять кілька практик. Першою педагогічною практикою є безвідривна практика. Метою безвідривної практики є формування в студентів загального уявлення про організацію навчально-виховного процесу, ознайомлення їх з вимогами до ведення шкільної документації, формування навичок і умінь, спостереження і комплексного аналізу навчально-виховної роботи, ознайомлення зі специфікою педагогічної діяльності.

На IV курсі студенти проходять педагогічну практику в загально-освітніх школах I-III ступенів, гімназіях, ліцеях, колегіумах, коледжах та інших навчально-виховних закладах (відповідно до спеціальності та фахової підготовки студентів) як учителі з фахових дисциплін та помічники класних керівників.

На V курсі зміст завдань практики ускладнюється. Студенти проходять стажування в старших класах як вчителі з фахових дисциплін та класні керівники.

Закріпленню набутих теоретичних знань і практичних умінь сприяє педагогічна практика з безпосередньою участю магістранта в навчальному процесі у вищій школі. Метою асистентської практики є оволодіння магістрантами сучасними методами і формами організації навчального процесу у вищих навчальних закладах I-IV рівнів акредитації, вироблення в них фахових умінь і навичок для прийняття самостійних рішень у реальних умовах майбутньої професійної діяльності, формування потреби систематично поповнювати свої знання та твор-

чо використовувати їх у стандартних та нестандартних педагогічних ситуаціях.

Після проходження практики в студентів змінюється оцінка своїх професійних якостей: підвищується вимогливість до особистої компоненти – необхідність бути творчою індивідуальністю; посилюється критичне відношення до своїх знань, умінь і навичок, професійної майстерності; змінюється відношення до обраної спеціальності [2].

За допомогою педагогічної практики студенти мають можливість для реалізації власних прагнень, набуття соціального досвіду. Кожен студент ставить перед собою завдання, сутність якого полягає в перевірці власної готовності до майбутньої самостійної професійної діяльності. Але досягти бажаного результату не можна тільки формально виконуючи завдання практики, оскільки необхідна готовність та здатність особистості до цілеспрямованої роботи, що веде до зміни властивостей особистості, її поведінки, діяльності та відношень щодо прогресивного особистісно-професійного розвитку.

Професійна підготовка майбутнього вчителя повинна бути націлена на формування умінь самостійно вчитися, самовдосконалюватися, адже від нього чекають професіоналізму в діяльності, відповідального та творчого ставлення до своєї праці. Саме в процесі практики виявляються суперечності між наявним і необхідним запасом знань, що виступає рушійним чинником безперервної самоосвіти.

Педагогічна практика є необхідною складовою підготовки висококваліфікованих компетентних фахівців. Її ефективне проведення залежить від таких важливих чинників:

- 1) якості навчально-методичного забезпечення практики фаховою кафедрою;
- 2) рівня сформованих у студентів-практикантів умінь і навичок, застосування ними методів викладання професійно орієнтованих дисциплін фахового напрямку;
- 3) залучення студентів до психолого-педагогічних досліджень;
- 4) допомоги наставників в адаптації студентів до умов професійної діяльності під час проходження практики;
- 5) системності контролю та об'єктивності оцінки результатів практики.